

Investigating effective factors for establishing effective student – teacher communication from Sabzevar University of medical science nursing student's Viewpoints in 2013

Saeed Yazhan^{1*}, mohammad reza tavakkolifar², sajad Torabisalami³, mohammad ali Yaghoobi far⁴,
ehsan Saffari⁵

1. Bachelor of Surgery, Student Research Committee, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
2. Bachelor of Surgery, Student Research Committee, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
3. Bachelor of Environmental Health, Student Research Committee, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
4. Lecturer, Department of Health, Faculty of Health, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
5. PhD of Biostatistics, Faculty Of Health, Sabzevar University Of Medical Sciences, Sabzevar, Iran

Correspondent Author: saeed yazhan, Bachelor of Surgery, Student Research Committee, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran (Email: saedyajan@yahoo.com)

Introduction: Communication is one of the most important daily activities for each individual and communicating with teachers is a major cornerstone in university, which plays an important role for students in achieving their goals. Understanding effective characteristics influencing this communication can make the planners familiar with the strengths and weaknesses, and improve educating – learning process. The purpose of this research is introducing the effective factors on student – teacher communication from student's point of view

Methods & materials: Cross – sectional study, on 165 nursing students in Sabzevar University of Medical Science in 1392 who was elected according to Morgan table. Questions include in three scopes : individual scope (12 question), professional (14 question), and scientific (6 question). Data were analyzed with spss 15. Also, descriptive statistics (Average - variance) and methods of analysis used to test the correlation at the 0.05 level.

Results: The study results showed that effective communication between females and males is numerous and high between males. Respecting the students (4.59 ± 0.65), communion with students (4.56 ± 0.69), fairness in dealing with students (4.51 ± 0.69) were more effective, and age (3.55 ± 0.98), gender (3.68 ± 1.06), history of research activity (3.83 ± 1.09), planing course (3.68 ± 1.09) were less effective.

Conclusion: Communication skills and human relations play an important role in student – teacher communication. Respecting the students and communion with them, fairness in dealing with students and trying to solve their problems have the greatest impact and Age, gender, history of research activities, educational degree of teachers and providing lesson plans have lower impact on the relationship between teacher and students

Key words: communication, student, teacher

شناسایی عوامل موثر در برقراری ارتباط مؤثر بین دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم

پزشکی سبزوار سال ۱۳۹۲

(سعید یازن* ۱، محمدرضا توکلی فر ۲، سجاد ترابی سلامی ۳، محمد علی یعقوبی فر ۴، احسان صفاری ۵)

saeedyajan@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۳/۰۸/۰۵ تاریخ پذیرش نهایی: ۹۳/۱۰/۰۳

مقدمه: ارتباط یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های روزانه‌ی هر فرد است. و ارتباط با استاد به عنوان رکن اصلی دانشگاه حایز اهمیت است و در رسیدن دانشجویان به اهدافش نقش به‌سزایی دارد. آشنایی با ویژگی‌های موثر بر این ارتباط می‌تواند برنامه ریزان را با نقاط قوت و ضعف آشنا سازد و در روند یاددهی - یادگیری بهبود ایجاد کند. هدف از این تحقیق آشنایی با عوامل موثر بر ارتباط بین استاد و دانشجو از دیدگاه دانشجویان می‌باشد.

مواد و روش‌ها: مطالعه توصیفی - مقطعی، بر روی ۱۶۵ نفر از دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سبزوار در سال ۹۲ که طبق جدول مورگان انتخاب شده بود انجام شد. سئوالات پرسشنامه در سه حیطه فردی (۱۲ سوال)، حرفه‌ای (۱۴ سوال) و علمی (۶ سوال) بودند. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS ۱۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. همچنین از آزمون‌های آماری توصیفی (میانگین - واریانس) و روش‌های آمار تحلیلی شامل آزمون‌های همبستگی در سطح معناداری ۰,۰۵ استفاده می‌شود.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد که ارتباط موثر بین جنس مونث بسیار زیاد و در بین جنس مذکر زیاد می‌باشد. در مجموع احترام به دانشجو (۴,۵۹±۰,۶۵)، صمیمیت و همدلی با دانشجویان (۴,۵۶±۰,۶۹)، رعایت عدالت در برخورد با دانشجویان (۴,۵۶±۰,۶۹) بیشترین تاثیر و سن (۳,۵۵±۰,۹۸) و جنس (۳,۶۸±۱,۰۶)، سابقه فعالیت‌های پژوهشی (۳,۸۳±۱,۰۹)، ارایه طرح درس (۳,۶۸±۱,۰۹) کم‌ترین تاثیر را داشت.

نتیجه‌گیری: مهارت‌های ارتباطی و روابط انسانی نقش بسزایی در ارتباط استاد با دانشجو دارد. بطوری که احترام به دانشجو، صمیمیت و همدلی با وی، رعایت عدالت در برخورد با آنان و سعی در رفع مشکلاتشان بیش‌ترین تاثیر و عامل سن، جنس، سابقه فعالیت‌های پژوهشی، مرتبه استاد و ارائه طرح درس کم‌ترین تاثیر را در ارتباط بین استاد و دانشجو دارد.

کلید واژه‌ها: دانشجو، استاد، ارتباط

- * نویسنده مسئول، دانشجوی کارشناسی هوشبری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ایران
- دانشجوی کارشناسی هوشبری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ایران
- دانشجوی کارشناسی بهداشت محیط، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ایران
- عضو هیئت علمی دانشکده بهداشت، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ایران
- دکتر آمار، EDC، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، ایران

مقدمه:

برخوردار نیستند. هدف تعدادی از دانشجویان یادگیری است و هدف تعداد دیگری اخذ مدرک یا گذراندن وقت و مسائل کلی و جزئی دیگر غیر از تحصیل است. بنابراین نمی‌توان انتظار داشت که همه دانشجویان فرایند تدریس و فعالیت‌های آموزشی اساتید را یکسان ارزیابی نمایند (۷).

هر چند تحقیقات زیادی در ارتباط با عوامل تاثیرگذار بر ارزشیابی اساتید انجام شده است (۸). اما هنوز بسیاری از جنبه‌ها و عوامل مؤثر در برقراری ارتباط بین استاد و دانشجو ناشناخته مانده و نیاز به انجام مطالعات بیشتر در این زمینه احساس می‌شود. در مطالعات انجام شده در این زمینه، تنها جنبه‌های محدودی از عوامل مؤثر در برقراری ارتباط بین استاد و دانشجو مورد بررسی قرار گرفته است (۹). مدرسان آموزشی، بخصوص اساتید دانشگاه، لازم است با عوامل مؤثر در برقراری ارتباط آشنا باشند تا فرآیند یاد دهی-یادگیری را تسهیل نمایند. در واقع، آموزش مؤثر بستگی به مهارت‌های ارتباطی استاد دارد (۱۰). آشنایی با دیدگاه دانشجویان در این زمینه باعث می‌شود تا استاد از دریچه دید دانشجو دیده شود، و با ارائه برنامه مناسب به تصمیم‌گیری آگاهانه در تنظیم فعالیت‌های تدریس و ارزیابی اساتید کمک شود. و از طرفی با توجه به نقش مهم استاد و نیاز به تعامل استاد و دانشجو در امر آموزش، شناخت ویژگی‌های یک استاد مطلوب از دیدگاه آموزش‌گیرندگان و سعی در تحقق این ویژگی‌ها توسط اساتید کیفیت آموزش را ارتقاء خواهد داد. اساتید و دانشجویان اگر با نظرات و دیدگاه‌های هم آشنا باشند، روند آموزش و پژوهش سیر تکاملی خود را به نحو بهتر و موثرتری طی خواهد کرد (۱۱).

ارتباط یک فعالیت روزمره است که مهارت‌های آن ممکن است ساده به نظر برسند. ولی با این وجود در حالی که توانایی برقراری ارتباط تا حدودی ممکن است بدیهی فرض شده باشد، اما در کیفیت برقراری ارتباط افراد مختلف تنوع زیادی وجود دارد. مهم‌ترین اهداف در برقراری ارتباط عبارتند از کنترل کردن، تاثیر گذاشتن یا هدایت نمودن دیگران (۱).

اساتید دانشگاه، گرانباترین رکن دانشگاه‌های علوم پزشکی هستند (۲). اساتید می‌توانند دانشجویان را به سوی اهداف عالی سوق دهند و یا از دستیابی به آن اهداف محروم نمایند. لذا اساسی‌ترین عامل تعلیم و تربیت، اساتید می‌باشند (۳). توانایی در برقراری ارتباط مؤثر توسط استاد از ویژگی‌های بارز یک استاد می‌باشد (۲). بهترین موقعیت و موضوع تدریس در صورت عدم توانایی استاد در ایجاد ارتباطی مطلوب، غیرفعال و غیرجذاب می‌شود. لذا عوامل مؤثر در برقراری ارتباط استاد و دانشجو برای بهبود فرایند آموزش از اهمیت بالایی برخوردار است (۴).

با توجه به این که دانشجویان از اقبال مستعد و برگزیده جامعه و سازندگان فردای هر کشور هستند (۵). در بیشتر دانشگاه‌های جهان پرسش از دانشجویان به عنوان مهم‌ترین منبع ارزیابی کیفیت فرآیند تدریس استاد است. این روش ساده و قابل اعتماد برای ارزشیابی اساتید غالباً برای ارتقاء اساتید، پرداخت پاداش و ... استفاده می‌شود (۶).

البته این نکته را باید مد نظر بگیریم که شخصیت و ویژگی‌های دانشجویان در این امر نیز بسیار مهم است. انگیزه اصلی دانشجویان کسب دانش و معرفت است؛ اما نباید فراموش کرد که همه به یک اندازه از این انگیزه

درک بهتر و تجزیه تحلیل مناسبتر و دستیابی به نتایج قطعی تر، سؤالات بر اساس نزدیکی مفاهیم، به سه گروه شامل خصوصیات فردی استاد ۱۲ سؤال، علمی ۶ سؤال و حرفه‌ای ۱۴ سؤال تقسیم شد. در مقابل هر یک از عوامل احتمالی مؤثر بر ارتباط بین استاد و دانشجو، میزان تأثیر به صورت گزینه‌های بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم قرارداد شد؛ که بر اساس سیستم نمره دهی لیکرت به گزینه، بسیار زیاد نمره ۵، به گزینه زیاد نمره ۴، متوسط نمره ۳ کم نمره ۲ و خیلی کم نمره ۱ تعلق گرفت. پس از تکمیل حجم نمونه، داده‌ها توسط نرم افزار ۱۵ Spss تجزیه و تحلیل شد. فراوانی پاسخ‌های داده شده به هر یک از گزینه‌ها در مورد هر کدام از عوامل و میانگین نمرات کسب شده در هر یک از عوامل در شرکت کنندگان محاسبه شد و با استفاده از تست‌های تحلیلی آزمون T مستقل و آنالیز واریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت $\alpha \leq 0,05$ سطح معناداری آزمون‌ها در نظر گرفته شد.

یافته‌ها:

تعداد نهایی هر ورودی بعد از جمع آوری پرسشنامه به شرح ذیل می باشد:

تعداد ۲۸ نفر کارشناسی ورودی ۸۸، تعداد ۲۹ نفر کارشناسی ورودی ۸۹، تعداد ۳۲ نفر کارشناسی ورودی ۹۰، تعداد ۳۱ نفر کارشناسی ورودی ۹۱، تعداد ۱۴ نفر کارشناسی ورودی ۹۲، تعداد ۹ نفر کارشناسی ارشد ورودی ۹۰، تعداد ۱۰ نفر کارشناسی ارشد ورودی ۹۱، تعداد ۱۲ نفر کارشناسی ارشد ورودی ۹۲ که مشخصات دموگرافیکشان به تفکیک در جدول یک و دو آورده شده است.

بنابراین با توجه به توسعه‌ی شیوه‌های آموزشی و افزایش امکانات آموزشی که رابطه‌ی دانشجو با استاد را دچار تغییرات زیادی کرده و از طرفی نبود پژوهش‌های کامل و اینکه احتمالاً ویژگی‌های ترجیحی اساتید و دانشجویان در شرایط فرهنگی مختلف متفاوت باشد. بر آن شدیم تا پژوهشی کامل با در نظر گرفتن تمام عوامل مؤثر در برقراری ارتباط بین استاد و دانشجو در دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد پرستاری انجام داده تا نتایج حاصله راهکاری برای ارتقاء سطح آموزشی با یافتن عوامل مؤثر بر این رابطه باشد.

مواد و روش‌ها:

جامعه آماری در این مطالعه توصیفی مقطعی، دانشجویان سال اول به بالا در دانشگاه علوم پزشکی سبزوار به تعداد ۲۹۰ نفر بود. جمعیت نمونه براساس جدول مورگان ۱۶۵ نفر (۸۸ مونث و ۵۵ مذکر) انتخاب شد. که هر ورودی به طور جداگانه محاسبه شد.

به این منظور برای هر مقطع به تعداد لازم پرسشنامه ارسال شد. بعد از جمع آوری پرسشنامه‌ها، پرسشنامه‌هایی که به طور ناقص تکمیل شده بودند حذف شدند. و در نهایت با توجه به مشکلی که ما به نام "عدم در دسترس بودن" دانشجویان عرصه نام گذاری کردیم، توانستیم ۱۴۳ پرسشنامه با رعایت تناسب لازم بین مقاطع جمع آوری نماییم. پرسشنامه بر اساس مطالعات قبلی در شهرهای دیگر از جمله بیرجند تدوین شده بود و با مشورت تعدادی از اعضای هیأت علمی دانشگاه، که در زمینه آموزش پزشکی فعالیت داشتند، دوباره بررسی شد. این پرسشنامه حاوی ۳۲ سؤال مشتمل بر مشخصات دموگرافیک دانشجویان و عوامل مؤثر در ارتباط بین استاد و دانشجو از دیدگاه دانشجویان است. به منظور

جدول شماره ۱: فراوانی مطلق و نسبی مشخصات دموگرافیک افراد شرکت کننده در پژوهش

متغیر	تعداد	درصد
جنسیت	زن	۸۸
	مرد	۵۵
وضعیت سکونت	بومی	۶۱
	خوابگاه	۷۷
	منزل	۵
وضعیت تاهل	مجرد	۸۸
	متاهل	۵۴
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۱۲۱
	ارشد	۲۲

در بررسی سنی بیشترین میانگین میزان ارتباط موثر در گروه سنی زیر ۲۰ سال با ارتباط موثر بسیار زیاد (نمره ۴,۳۸) و کم-ترین میانگین میزان ارتباط موثر در گروه سنی ۲۳ تا ۲۵ سال با ارتباط موثر زیاد (نمره ۳,۹۱) می باشد (جدول شماره ۲).

جدول شماره ۲: فراوانی مطلق سنی و میانگین ارتباط موثر آن در افراد شرکت کننده در پژوهش

میانگین (۵-۱)	تعداد	بازه سنی
۴,۳۸	۱۵	<۲۰
۴,۲۰	۹۸	۲۰-۲۲
۳,۹۱	۱۶	۲۳-۲۵
۴,۱۸	۱۴	>۲۵
۴,۱۸	۱۴۳	جمع

همچنین با توجه به آزمون تی مستقل، اختلاف معنی داری در میزان ارتباط موثر در بین این دو گروه در سطح ۵ درصد وجود ندارد ($p=0,617$).

میانگین میزان ارتباط موثر در بین ۱۰ دانشجو با علاقه کم به رشته تحصیلی بسیار زیاد (نمره ۴,۴۰)، در بین ۶۱ دانشجو با علاقه متوسط به رشته تحصیلی زیاد (نمره ۴,۱۰) و در بین ۷۱ دانشجو با علاقه زیاد به رشته تحصیلی خیلی زیاد (نمره ۴,۲۳) می باشد. به علاوه، کمترین میزان ارتباط موثر مربوط به یک دانشجو با علاقه متوسط به رشته تحصیلی و بیشترین میزان ارتباط مربوط به یک دانشجو با علاقه زیاد به رشته تحصیلی بوده است. همچنین با توجه به آزمون آنالیز واریانس یکطرفه، اختلاف معنی داری در میزان ارتباط موثر با توجه به سطوح مختلف عامل میزان علاقه دانشجو به رشته تحصیلی در سطح ۵ درصد وجود ندارد ($p=0,102$).

بیشترین میانگین و انحراف معیار مربوط به صمیمیت و همدلی با دانشجویان و رعایت عدالت در برخورد با دانشجویان (ارزشیابی، ارتباطات کلامی و ...) کمترین میانگین و انحراف معیار در خصوصیات فردی استاد مربوط به سن و جنس می باشد. (جدول ۳)

میانگین میزان ارتباط موثر در بین ۸۸ دانشجوی با جنسیت زن بسیار زیاد (نمره ۴,۲۵) و در بین ۵۵ دانشجوی مرد زیاد (نمره ۴,۰۹) می باشد. همچنین با توجه به آزمون تی مستقل، اختلاف معنی داری بین این دو گروه در سطح ۵ درصد وجود دارد ($p=0,038$).

میانگین میزان ارتباط موثر در بین ۸۸ دانشجوی مجرد زیاد (نمره ۴,۲۰) و در بین ۵۴ دانشجوی متاهل زیاد (نمره ۴,۱۷) می باشد. همچنین با توجه به آزمون تی مستقل، اختلاف معنی داری در میزان ارتباط موثر در بین این دو گروه در سطح ۵ درصد وجود ندارد ($p=0,738$).

میانگین میزان ارتباط موثر در بین ۶۱ دانشجوی بومی بسیار زیاد (نمره ۴,۲۳)، در بین ۷۷ دانشجوی ساکن خوابگاه زیاد (نمره ۴,۱۷) و در بین ۵ دانشجوی ساکن منزل زیاد (نمره ۳,۹۶) می باشد. به علاوه، کمترین میزان ارتباط موثر مربوط به یک دانشجوی ساکن خوابگاه و بیشترین میزان ارتباط مربوط به یک دانشجوی بومی بوده است. همچنین با توجه به آزمون آنالیز واریانس یکطرفه، اختلاف معنی داری در میزان ارتباط موثر با توجه به سطوح مختلف عامل سکونت در سطح ۵ درصد وجود ندارد ($p=0,394$). میانگین میزان ارتباط موثر در بین ۱۲۱ دانشجوی کارشناسی زیاد (نمره ۴,۱۹) و در بین ۲۲ دانشجوی کارشناسی ارشد زیاد (نمره ۴,۱۴) می باشد.

جدول ۳: فراوانی مطلق و نسبی و میانگین و انحراف معیار خصوصیات فردی استاد

ردیف	خصوصیات فردی استاد	بسیار کم (۱)	کم (۲)	متوسط (۳)	زیاد (۴)	بسیار زیاد (۵)	کل
۱	سن	۴(٪۲.۸)	۱۲(٪۸.۴)	۵۶(٪۳۹.۲)	۴۴(٪۳۰.۸)	۲۷(٪۱۸.۹)	۳.۵۵±۰.۹۸
۲	جنس	۴(٪۲.۸)	۱۳(٪۹.۱)	۴۶(٪۳۲.۲)	۴۰(٪۲۸)	۳۹(٪۲۷.۳)	۳.۶۸±۱.۰۶
۳	وضعیت ظاهری	۴(٪۲.۸)	۸(٪۵.۶)	۴۲(٪۲۹.۴)	۴۰(٪۲۸)	۴۹(٪۳۴.۳)	۳.۸۵±۱.۰۵
۴	اعتماد به نفس بالا			۱۸(٪۱۲.۶)	۴۵(٪۳۱.۵)	۸۰(٪۵۵.۹)	۴.۴۳±۰.۷۱
۵	انعطاف پذیری	۱(٪۰.۷)	۲(٪۱.۴)	۱۴(٪۹.۸)	۴۶(٪۳۲.۲)	۸۰(٪۵۵.۹)	۴.۴۱±۰.۷۸
۶	فروتنی و تواضع		۴(٪۲.۸)	۱۶(٪۱۱.۲)	۳۹(٪۲۷.۳)	۸۴(٪۵۸.۷)	۴.۴۲±۰.۸۰
۷	محبوبیت و شهرت استاد بین سایر دانشجویان	۱(٪۰.۷)	۴(٪۲.۸)	۳۱(٪۲۱.۷)	۳۸(٪۲۶.۶)	۶۹(٪۴۸.۳)	۴.۱۹±۰.۹۲
۸	صمیمیت و همدلی با دانشجویان		۳(٪۲.۱)	۷(٪۴.۹)	۴۰(٪۲۸)	۹۳(٪۶۵)	۴.۵۶±۰.۶۹
۹	هم رشته بودن استاد و دانشجو	۱(٪۰.۷)	۴(٪۲.۸)	۲۴(٪۱۶.۸)	۴۶(٪۳۲.۲)	۶۷(٪۴۶.۹)	۴.۲۳±۰.۸۸
۱۰	انتقادپذیری	۲(٪۱.۴)	۸(٪۵.۶)	۱۱(٪۷.۷)	۵۳(٪۳۷.۱)	۶۹(٪۴۸.۳)	۴.۲۵±۰.۹۲
۱۱	راز داری و امانت داری	۱(٪۰.۷)	۵(٪۳.۵)	۱۸(٪۱۲.۶)	۳۵(٪۲۴.۵)	۸۴(٪۵۸.۷)	۴.۳۷±۰.۸۹
۱۲	مسئولیت پذیری		۴(٪۲.۸)	۲۳(٪۱۶.۱)	۳۶(٪۲۵.۲)	۸۰(٪۵۵.۹)	۴.۳۴±۰.۸۵
۱۳	رعایت عدالت در برخورد با دانشجویان (ارزشیابی، ارتباطات کلامی و ...)		۱(٪۰.۷)	۱۳(٪۹.۱)	۴۰(٪۲۸)	۸۸(٪۶۱.۵)	۴.۵۱±۰.۶۹

در بین خصوصیات علمی استاد بیشترین میانگین و انحراف معیار مربوط به تسلط بر مفاهیم علمی و مطالب درسی و سپس علم استاد (up date) می باشد. و کمترین تاثیر مربوط به سابقه فعالیت های پژوهشی و مرتبه ای استاد می باشد (جدول ۴)

جدول ۴: فراوانی مطلق و نسبی و میانگین و انحراف معیار خصوصیات علمی استاد

ردیف	خصوصیات علمی استاد	بسیار کم (۱)	کم (۲)	متوسط (۳)	زیاد (۴)	بسیار زیاد (۵)	کل
۱	مرتبه علمی استاد (مریی، استاد یار، دانشیار)	۴(٪۲.۸)	۶(٪۴.۲)	۴۰(٪۲۸)	۳۵(٪۲۴.۵)	۵۸(٪۴۰.۶)	۳.۹۶±۱.۰۵
۲	بهره گیری از روشهای آموزشی متنوع و وسایل کمک آموزشی	۳(٪۲.۱)	۴(٪۲.۸)	۲۹(٪۲۰.۳)	۵۶(٪۳۹.۲)	۵۱(٪۳۵.۷)	۴.۰۳±۰.۹۳
۳	تسلط بر مفاهیم علمی و مطالب درسی	۱(٪۰.۷)	۲(٪۱.۴)	۷(٪۴.۹)	۴۲(٪۲۹.۶)	۹۰(٪۶۳.۴)	۴.۵۴±۰.۷۲
۴	سابقه فعالیت های پژوهشی استاد	۳(٪۲.۱)	۱۴(٪۹.۸)	۳۸(٪۲۶.۶)	۳۷(٪۲۵.۹)	۵۱(٪۳۵.۷)	۳.۸۳±۱.۰۹
۵	سابقه فعالیت های آموزشی استاد	۳(٪۲.۱)	۹(٪۶.۳)	۳۰(٪۲۱)	۴۴(٪۳۰.۸)	۵۷(٪۳۹.۹)	۴.۰۳±۱
۶	به روز بودن علم استاد (up date)		۶(٪۴.۲)	۱۱(٪۷.۷)	۳۷(٪۲۵.۹)	۸۹(٪۶۲.۲)	۴.۴۶±۰.۸۱

بیشترین میانگین و انحراف معیار در خصوصیات حرفه ای مربوط به احترام به دانشجویان و سپس سعی در حل مشکلات دانشجویان می باشد. کم ترین تاثیر مربوط به ارائه طرح درس و طرح دوره به دانشجویان و مشارکت دادن دانشجویان در مباحث درسی می باشد. (جدول شماره ۵)

جدول ۵: فراوانی مطلق و نسبی و میانگین و انحراف معیار خصوصیات حرفه ای استاد

ردیف	خصوصیات حرفه ای استاد	بسیار کم (۱)	کم (۲)	متوسط (۳)	زیاد (۴)	بسیار زیاد (۵)	کل
۱	رعایت هنجارهای اجتماعی و ارزش های اخلاقی	۱ (٪۰.۷)	۴ (٪۲.۸)	۱۹ (٪۱۳.۳)	۵۱ (٪۳۵.۷)	۶۸ (٪۴۷.۶)	۴.۲۷±۰.۸۵
۲	نظم و انضباط و حضور به موقع در کلاس	۱ (٪۰.۷)	۱۳ (٪۹.۱)	۲۹ (٪۲۰.۳)	۴۹ (٪۳۴.۳)	۵۱ (٪۳۵.۷)	۳.۹۵±۱
۳	احترام به دانشجویان	۱ (٪۰.۷)	۱ (٪۰.۷)	۱۰ (٪۷)	۳۶ (٪۲۵.۲)	۹۶ (٪۶۷.۱)	۴.۵۹±۰.۶۵
۴	سعی در حل مشکلات دانشجویان	۱ (٪۰.۷)	۳ (٪۲.۱)	۱۵ (٪۱۰.۵)	۳۷ (٪۲۵.۹)	۸۷ (٪۶۰.۸)	۴.۴۴±۰.۸۲
۵	مشارکت دادن دانشجویان در مباحث درسی	۴ (٪۲.۸)	۵ (٪۳.۵)	۳۵ (٪۲۴.۵)	۵۲ (٪۳۶.۴)	۴۷ (٪۳۲.۹)	۳.۹۳±۰.۹۸
۶	ایجاد انگیزه در دانشجویان برای یادگیری و مطالعه بیشتر	۱ (٪۰.۷)	۴ (٪۲.۸)	۱۷ (٪۱۲)	۵۴ (٪۳۸)	۶۶ (٪۴۶.۵)	۴.۲۷±۰.۸۳
۷	استفاده به موقع از ابزار های تشویقی در دانشجویان	۱ (٪۰.۷)	۴ (٪۲.۸)	۲۷ (٪۱۸.۹)	۵۲ (٪۳۶.۴)	۵۹ (٪۴۱.۳)	۴.۱۵±۰.۸۷
۸	ارائه طرح درس و طرح دوره به دانشجویان	۴ (٪۲.۸)	۱۷ (٪۱۱.۹)	۴۰ (٪۲۸)	۴۲ (٪۲۹.۴)	۴۰ (٪۲۸)	۳.۶۸±۱.۰۹
۹	سهولت دسترسی به استاد در خارج از کلاس	۱ (٪۰.۷)	۷ (٪۴.۹)	۲۹ (٪۲۰.۳)	۴۹ (٪۳۴.۳)	۵۷ (٪۳۹.۹)	۴.۰۸±۰.۹۳
۱۰	جمع بندی مطالب در پایان کلاس	۱ (٪۰.۷)	۹ (٪۶.۴)	۲۸ (٪۱۹.۹)	۵۰ (٪۳۵.۵)	۵۳ (٪۳۷.۶)	۴.۰۳±۰.۹۵
۱۱	انتقال شفاف و واضح مطالب و توانایی در تفهیم درس	۲ (٪۱.۴)	۱ (٪۰.۷)	۱۴ (٪۹.۹)	۴۲ (٪۲۹.۶)	۸۳ (٪۵۸.۵)	۴.۴۳±۰.۸۱
۱۲	استفاده از مثال هایی متناسب با مبحث درسی	۲ (٪۱.۴)	۲ (٪۱.۴)	۱۳ (٪۹.۲)	۵۲ (٪۳۶.۶)	۷۳ (٪۵۱.۴)	۴.۳۵±۰.۸۲
۱۳	ارائه مطالب با روال منطقی و کاربردی و رعایت پیوستگی مطالب درسی	۱ (٪۰.۷)	۶ (٪۴.۲)	۲۰ (٪۱۴)	۵۳ (٪۳۷.۱)	۶۳ (٪۴۴.۱)	۴.۲±۰.۸۸

بحث:

عدالت در برخورد با دانشجویان به ترتیب بیشترین تاثیر و

سن و جنس کم ترین تاثیر را دارا می باشد (۱۵). که با نتایج مطالعه ی کنونی هم خوانی دارد.

در مطالعه ی خسروی و همکاران نیز اخلاق استاد؛ نقش مؤثری در ارتباط استاد و دانشجو داشت. در حالی که بیشتر دانشجویان؛ سن، جنس و وضعیت ظاهری استاد را کم اثر می دانستند (۴).

در مطالعه ی وکیلی و همکاران، از بین عوامل فردی، خوش اخلاقی و اعتماد به نفس استاد، مهم ترین عامل مؤثر در ارزشیابی استاد، از دیدگاه دانشجویان بود.

نتایج مطالعه نشان داد در کل عواملی که به عنوان عاملی تاثیر گذار بر روابط استاد و دانشجو معرفی شده بودند، همگی از دیدگاه دانشجویان تاثیر قابل توجهی بر روابط بین استاد و دانشجو دارند.

در بین خصوصیات فردی استاد صمیمیت و همدلی با دانشجویان و رعایت عدالت در برخورد با دانشجویان به ترتیب بیشترین تاثیر و سن و جنس کم ترین تاثیر در خصوصیات فردی استاد دارد. در مطالعه ی عابدینی و همکاران نیز صمیمیت و همدلی با دانشجویان و رعایت

دقت کنند. تا تاثیر پذیری بیشتر و بازدهی بهتری حاصل شود.

در بین خصوصیات علمی استاد بیشترین تاثیر مربوط به تسلط بر مفاهیم علمی و مطالب درسی و سپس علم استاد (up date) می باشد. و کمترین تاثیر مربوط به سابقه فعالیت های پژوهشی و مرتبه ای استاد می باشد.

بر اساس مطالعه ای عابدینی و همکاران، تسلط بر مفاهیم علمی و مطالب درسی و به روز بودن استاد بیشترین تاثیر و سابقه فعالیت های پژوهشی، آموزشی کمترین تاثیر را در روابط بین استاد و دانشجو دارد (۱۵). که با نتایج مطالعه ای کنونی هم خوانی دارد.

در مطالعه ای خسروی و همکاران، سطح علمی استاد و تجربه استاد نقش مؤثری در روابط بین استاد و دانشجو داشت (۴).

در مطالعه ای گشمرد و همکاران، تسلط استاد در تدریس و ارایه مطالب جدید و روز آمد، از ویژگی های یک استاد خوب بر شمرده شده است. در صورتی که سابقه ای فعالیت های پژوهشی و آموزشی استاد، نقش زیادی در این زمینه نداشت (۱۷). که با نتایج مطالعه ای کنونی، هم خوانی دارد.

در مجموع تسلط به مفاهیم علمی و به روز بودن استاد (up to date) بیشترین تاثیر را در بین خصوصیات علمی استاد بر طبق این مطالعه و مطالعات قبلی دارا می باشد. اما علت این که چرا از دیدگاه دانشجویان فعالیت های پژوهشی دارای تاثیر کمی می باشد را شاید بتوان در عدم آگاهی دانشجویان نسبت به اهمیت فعالیت های پژوهشی جستجو کرد، که توجه ویژه ای کمیته های تحقیقاتی را نیازمند می باشد.

نتیجه گیری:

همچنین وضعیت ظاهری استاد نیز اهمیت زیادی در ارزشیابی استاد دارا بود (۸).

در مجموع، تمام مطالعات انجام شده حاکی از تاثیر عوامل فردی و اصول اخلاقی و انسانی، و همچنین تاثیر بسیار کم سن و جنس می باشد. اساتید باید علاوه بر رشد علمی و پژوهشی، به مسایل اخلاقی و اصول انسانی که از دیدگاه دانشجویان بسیار با اهمیت تر بوده توجه ویژه داشته باشند.

بر اساس مطالعه ای کنونی از بین خصوصیات حرفه ای استاد، بیشترین تاثیر به ترتیب مربوط به احترام به دانشجویان و حل مشکلات دانشجویان می باشد و کمترین تاثیر مربوط به ارایه طرح درس به دانشجویان و مشارکت دادن دانشجویان در مباحث درسی می باشد.

بر اساس مطالعه ای خسروی و همکاران، احترام به دانشجو مؤثرترین عامل در بهبود روابط می باشد که با نتایج مطالعه ای کنونی هم خوانی دارد (۴).

و بر اساس مطالعه ای عابدینی احترام به دانشجویان، مشارکت دادن دانشجو در مباحث درسی و ایجاد انگیزه بیشترین تاثیر و استفاده به موقع از ابزار تشویقی و سهولت دسترسی به استاد در خارج از کلاس، کمترین تاثیر را دارد (۱۵).

در مطالعه ای قدمی و همکاران، توانایی همدلی و درک متقابل، کمک به حل مشکلات، ایجاد انگیزه برای یادگیری، نقش مؤثری در برقراری ارتباط بین دانشجو و استاد دارا می باشد (۱۶).

در مجموع نتایج این مطالعه و مطالعات دیگر نشان می دهد که احترام به دانشجو و سعی در حل مشکلات آنها مهم ترین عوامل در خصوصیات حرفه ای استاد از دیدگاه دانشجویان می باشد و نیاز است که اساتید به این مهم

تشکر و قدردانی:

این تحقیق با حمایت معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار انجام شده است، از این معاونت و دانشجویان عزیز و تمامی کسانی که ما را یاری نموده اند از جمله آقایان: دکتر صفاری، یعقوبی فر و دکتر مجددی و خانم دارینی تشکر می نمایم. و من الله توفیق

دیدگاه دانشجویان درباره‌ی عوامل موثر در ارزشیابی استاد نشان می‌دهد که هر سه عامل ویژگی حرفه‌ای، علمی و فردی در ارزشیابی استاد مهم ارزیابی شده‌اند. و نتایج مطالعه تایید می‌کند که در مجموع مهارت‌های ارتباطی و روابط انسانی نقش بسزایی در ارتباط استاد با دانشجو دارد. و توصیه می‌شود برای ارتقای کیفیت فرآیند یاددهی و یادگیری، اساتید با عوامل مؤثر در برقراری ارتباط بین استاد و دانشجو آشنا شوند.

منابع:

1. Shidfar M [the textbook of publichealth] : mashhad university of medical science, 2006 [persian]
2. zohoor AR, Islami Nejad T. Shakhshaye tadrise asarbakhsh az didgahe daneshjooyane daneshgahe oloom pezhshkye Kerman. Payesh Journal. 2002; 1(4): 5-13. [Persian]
3. Seif AA. andazegiri va arzeshyabye pishrafte tahsili. Tehran: agah 1985. [persian]
4. Khosravi F, Shahouei R, Hesami K, Savadzade Sh. Avamele moaser dar bargharary e erbebat beine daneshjoo va ostad az didgahe daneshjooyane oloompezhshkye Kordestan. Abstract of First National conference on Medical Education Development.Sanandaj; 2010. [Persian]
5. salari H, basiri moghaddam K, The relationship between personality type and hardiness in GONABAD Islamic Azad University, 2003, Journal of Sabzevar School of Medical Sciences ؛ 42-36: (12)12. [Persian]
6. Dilts D A. A statistical interpretation of student evaluation feedback. J Econ edu 1980: 10-15
7. Fulda JS. Student evaluation of teaching: brought to you by computer. Brj edu tecnal. 2003; 31(1): 81-2
8. Vakili A, Hajiaghajani S, Rashidipour A, Ghorbani R, {Factors affecting students' view: a comprehensive study of Medical Sciences}, Semnan "Kumsh- Winter 2010, Vol. 12 (No. 2): 38 in a row. [persian]
9. Aliasgharpour M, monjamed Z, bahrani N. factor affecting students' evaluations of teachers: comparing viewpoints of teachers and students J Iranian journal of medical education. 2010; 10(2): 186-95 [persian]
10. Spencer J. ABC of learning and teaching in medicine BMJ 2003 mar 8; 326(7388): 543-59.
11. Mansoori M. moghayeseye didgahhaye asatide reshteye ketabdari dar movrede khosoosiate yek ostade khoobe daneshgahi. Tab & tazkye. 2001; (41): 47. [persian]
12. Vakil M and Partners. Science communication and interpersonal communication skills, Zanjan University of Medical Sciences and Health Services: Publications GHALAM October, 2010. [persian]
13. Irby DM. What clinical teachers in medicine need to know? Acad med. 1994: 69(5): 333-42.
14. Shakoorniya A, Motlagh M, Malayeri A, Jahanmardi A, Komeylisani H, Views of medical students to the factors in teacher evaluation. Iranian Journal of Medical Sciences / Fall and Winter 2005; 5 (2): 101 to 110.[persian]

15. Abedini M, Abasi A, Mortazavi F, Bijari B. Factors affecting communication between students and teachers by students from the University of Medical Sciences, Medical Sciences Journal / September 2012; 12 (6): 439 to 447. [persian]
16. Ghadami A, Salehi B, Sajadi Sh, Naji H. [Students' Points of View Regarding Effective Factors in Establishing Communication between Students and Faculty Members]. Iranian Journal of Medical Education. 2007; 7(1): 149-54. [Persian]
17. Gashmard R, Moatamed N, Vahedparast H. [Faculty Members' and Students' Veiwpoints on Characteristics of a Good University Teacher in Boushehr University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2011; 11(1): 48-57. [Persian]